

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีในอาหารและเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวาน

กุลธิดา ทองทองคำ*

รองศาสตราจารย์(พิเศษ) ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์**

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน แนวคิด และทฤษฎีทางกฎหมาย เอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีในอาหารและเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวาน ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ อีกทั้งเพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีในอาหารและเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวาน รวมถึงเพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีในอาหารและเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวาน อันจะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทยได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะสามารถควบคุมและคุ้มครองทั้งต่อผู้ประกอบการ และผู้บริโภค

จากการศึกษาพบว่า การจัดเก็บภาษีในอาหารและเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวาน ในปัจจุบันยังมีความไม่เหมาะสม อาจส่งผลให้เกิดปัญหาในอนาคตเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีในอาหารและเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวานหลายประการ ดังต่อไปนี้ ประการที่หนึ่ง ปัญหาทางกฎหมายในการไม่กำหนดค่านิยามของสารที่ทำให้หวานในหมวดของเครื่องดื่ม ประการที่สอง ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการในการจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวาน และประการที่สาม ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดกระบวนการจัดเก็บภาษีประเภทอาหารที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวาน ซึ่งจากปัญหาทั้งสามประการส่งผลโดยตรงทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้ประกอบการและผู้บริโภค

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ประเทศไทยควรนำหลักเกณฑ์และแนวคิดที่เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีในอาหารและเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวาน ในต่างประเทศ เช่น เมืองเบิร์คลีส์ มลรัฐแคลิฟอร์เนีย มลรัฐนาวาโฮ สหรัฐอเมริกา สหรัฐเม็กซิโก และเครือรัฐออสเตรเลีย มาปรับใช้ในประเทศไทยซึ่งจะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีในอาหารและเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้ศึกษาเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ให้มีบทบัญญัติในส่วนของค่านิยามของสารที่ทำให้หวาน และหลักเกณฑ์ในการกำหนดประเภทของสินค้าที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวานที่ต้องเสียภาษี โดยกำหนดไว้ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตต่อจากค่านิยามของสารที่ทำให้หวาน นอกจากนี้ยังควรกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีอาหารที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวานไว้ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัตินี้ โดยการกำหนดใน

* นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ประเภทสินค้าอื่น ๆ ซึ่งหากมีการจัดเก็บภาษีสินค้าดังกล่าวทำให้ผู้บริโภคสามารถลดการบริโภคและทำให้สุขภาพของผู้บริโภคดีขึ้นอีกด้วย

ABSTRACT

The fundamental of this thesis is to find fundamental, concepts legal theories relating to taxation of foods and beverages containing sugar or sweeteners of Thailand and foreign countries and analyse legal issues regarding taxation in foods and beverages containing sugar or sweeteners. In order to give the appropriate and effective solution to control and protect both manufacturers and consumers.

It has been actually found that Taxation on foods and beverages containing sugar or sweeteners is currently inappropriate. This may lead to future problems in the taxation of foods and beverages containing sugars or sweeteners. Firstly, definition of sweeteners for the drinks category has not defined Secondly, Taxation laws difficulty legal problems on taxation procedure of beverages containing sugar or sweeteners. And thirdly. The imposition of a taxation process on foods containing sugar or sweeteners. These three problems directly affect the manufactures and consumers.

As a result, Thailand should impose rules and regulations regarding the taxation of foods and beverages containing sugar or sweeteners the same as foreign in countries as the Berkshire. California, Navajo, United States, Mexico and the Commonwealth of Australia. This will such solve the taxation difficulty related to foods and beverages containing sugar or sweeteners effectually.

The study suggests that there should be an amendment of the Customs Act B.E. 2560 (Tariff Calculation) by additional provisions, the definition of sweeteners and criteria for determining the type of sugar or sweeteners that are subject to tax in the the Customs Act B.E. 2560. In addition, the rules on taxation in foods containing sugar or sweeteners should be stated in the tariff calculation rate at the end of the Act This will reduce sugar consumption and also improve the consumers health.

1. บทนำ

ปัจจุบันกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีเครื่องดื่ม ได้แก่ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 กฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ประกาศกรมสรรพสามิต ที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาล และในการจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลนั้น เป็นหนึ่งในนโยบายของรัฐบาลในการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพด้านอาหารและโภชนาการ จุดประสงค์ของการจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลสามารถมองได้หลายด้าน ด้านที่หนึ่งก็เป็นการกระตุ้นให้ประชาชนลดการบริโภคเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ที่อาจเป็นการลดความเสี่ยงจากการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรังต่างๆ ทั้งนี้ น้ำตาลไม่ใช่ปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดโรคที่ไม่ติดต่อเรื้อรังต่างๆ แต่ปริมาณของการใช้น้ำตาลที่ผสมในอาหารหรือเครื่องดื่มที่เกินปริมาณที่เหมาะสมตลอดจนการบริโภคสินค้าที่มีส่วนผสมของน้ำตาลเหล่านี้มากเกินไปจนความจำเป็นจะเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิด

ความเสี่ยงของโรคต่างๆ นอกจากนี้หากบริโภคมากเกินไปจะก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพ เช่น พันผุ โรคอ้วน เบาหวาน และหลอดเลือดหัวใจ และในอีกด้านหนึ่งก็เป็นการเพิ่มรายได้เข้าประเทศ ซึ่งผู้ประกอบการบางรายอาจทำตามนโยบายนี้อย่างเคร่งครัด โดยพยายามปรับปรุงสูตรและลดการใช้น้ำตาลในเครื่องดื่ม หรือผู้ประกอบการบางรายเปลี่ยนไปใช้สารที่ทำให้หวานแทนการใช้น้ำตาล

อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการให้จัดเก็บภาษีเครื่องดื่มดังกล่าวแล้ว แต่ก็ยังมีปัญหาในการเลี่ยงการเสียภาษี กล่าวคือ การที่ไม่มีการบัญญัติถึงคำนิยามของคำว่า “สารที่ทำให้หวาน” ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 เนื่องจากในปัจจุบันผู้ประกอบการต่างๆ นิยมใช้สารที่ทำให้หวานแทนการใช้น้ำตาล เพื่อหลีกเลี่ยงการเสียภาษี อีกทั้งทำให้เกิดความไม่ชัดเจนว่าสารที่ทำให้หวานตามบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตนั้น หมายถึงสารชนิดใดและประเภทใดบ้างที่จะต้องเสียภาษี ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ดุลยพินิจในการตีความอย่างกว้างว่าสินค้าที่ใช้สารที่ทำให้หวานชนิดนั้นประเภทนั้นสามารถจัดเก็บภาษีได้ ประกอบกับสารที่ทำให้หวานหรือน้ำตาลเทียมนั้นเป็นสารให้ความหวานแทนน้ำตาลที่ถูกสังเคราะห์ขึ้นจากกระบวนการทางเคมี คุณสมบัติของมันคือการให้รสหวานแทนน้ำตาลได้

สารที่ทำให้หวานหรือน้ำตาลเทียมเปรียบเสมือนดาบสองคมซึ่งส่งผลกระทบต่อร่างกาย เพราะส่วนประกอบหลักของสารที่ทำให้หวานหรือน้ำตาลเทียมนั้นได้แก่ “แอสปาร์แทม” (Aspartame) ซึ่งเป็นสารให้ความหวานแทนน้ำตาลได้รับความนิยมนำมาปรุงแต่งในผลิตภัณฑ์ต่างๆ มากมาย หลายๆ คนเข้าใจผิดว่า แอสปาร์แทม ช่วยลดความอ้วนได้แต่ในทางกลับกันผลของมันกลับกลายเป็นตัวทำลายระบบการเผาผลาญจนผิดปกติซึ่งนำมาสู่โรคอ้วนได้ง่ายดาย และยังมีผลเสียข้างเคียงอีกหลาย ๆ อย่างตามมา เช่น เป็นสารก่อมะเร็ง ก่อให้เกิดโรคอ้วนและเกิดความผิดปกติของระบบเผาผลาญ ทำลายเซลล์สมองและก่อให้เกิดอันตรายได้

อนึ่งนอกจากสารที่ทำให้หวานที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายแล้วนั้น ในด้านอาหารที่มีส่วนผสมของน้ำตาล ก็ส่งผลกระทบต่อสุขภาพเช่นเดียวกับเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาล เมื่อรัฐบาลมีนโยบายในการที่จะป้องกันและควบคุมปัญหาของโรคอ้วน หรือโรคที่ไม่ติดต่ออย่างเรื้อรังต่างๆ รัฐบาลควรที่จะมีการจัดเก็บภาษีอาหารที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวานเช่นเดียวกับภาษีเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล เพราะเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดโรคอ้วนหรือโรคที่ไม่ติดต่อเรื้อรังได้เช่นเดียวกันกับเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล แต่ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ท้ายพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 นั้น ไม่ได้มีการกำหนดให้มีการจัดเก็บภาษีอาหารที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวาน จึงทำให้ผู้บริโภคนิยมซื้ออาหารที่มีส่วนผสมของน้ำตาลมารับประทานที่ผู้บริโภคนิยมซื้ออาหารที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวานมารับประทานนั้น ทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน เช่น เป็นสาเหตุของโรคอ้วนและพันผุ เป็นสาเหตุของโรคความดันโลหิตสูง เป็นสาเหตุของโรคไขมันอุดตันในเส้นเลือดและเส้นเลือดในสมองแตก เป็นสาเหตุของโรคไต

จากความสำคัญและที่มาของปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาวิเคราะห์

โดยกฎหมายที่มีอยู่ในประเทศไทย ศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ และให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายเพื่อสุขภาพที่ดีของประชาชน โดยจะได้ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีในอาหารและเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวาน ดังต่อไปนี้

1.1 ปัญหาทางกฎหมายในการไม่กำหนดค่านิยมของสารที่ทำให้หวานในหมวดของเครื่องดื่ม

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลเป็นที่ยอมรับและได้รับความนิยามในการบริโภคเป็นจำนวนมาก ซึ่งจากพฤติกรรมการบริโภคน้ำตาลของคนไทย พบว่า แหล่งน้ำตาลส่วนใหญ่มาจากเครื่องดื่ม โดยเฉพาะเครื่องดื่มบรรจุขวดรสหวานที่หันมาใช้ไซรัปฟรุคโตสแทนน้ำตาล หรือไซรัปฟรุคโตสคอร์นไซรัป หรือน้ำเชื่อมที่ทำมาจากแป้งข้าวโพดที่แปลงสภาพให้มีน้ำตาลฟรุคโตสในปริมาณที่สูง รัฐบาลจึงได้มีนโยบายในการจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล เพื่อที่จะป้องกันและควบคุมปัญหาด้านสุขภาพของประชาชน ไม่ให้เกิดโรคอ้วนหรือโรคไม่ติดต่ออย่างเรื้อรังต่าง ๆ ทำให้ผู้ประกอบการต้องเปลี่ยนส่วนผสมของเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาล มาใช้สารที่ทำให้หวานแทน เพื่อหลีกเลี่ยงให้เสียภาษีน้อยลง แต่ตัวบทกฎหมายไม่ได้มีการกำหนดค่านิยมของสารที่ทำให้หวานไว้ว่า หมายถึงสารชนิดใดหรือประเภทใด ทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในเรื่องของการจัดเก็บภาษี เพราะเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถใช้อำนาจในการตีความกฎหมายอย่างกว้างว่าสารที่ทำให้หวานหมายถึงสารชนิดใด ซึ่งเป็นดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายว่าจะเก็บภาษีสารที่ทำให้หวานชนิดใดก็ได้ ทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้ประกอบการที่ต้องเสียภาษี

1.2 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการในการจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวาน

ปัจจุบันเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวานเป็นเครื่องดื่มที่ได้รับความนิยมอย่างมาก ด้วยเหตุผลที่ว่าเมื่อบริโภคเข้าไปแล้วทำให้เกิดความสดชื่น กระปรี้กระเปร่า ซึ่งในประเทศไทยนั้นไม่มีกระบวนการจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มเป็นการเฉพาะมีเพียงกระบวนการจัดเก็บภาษีเป็นกรณีไป และไม่มี การกำหนดประเภทของเครื่องดื่มที่ต้องเสียภาษี หากรัฐต้องการที่จะจัดเก็บภาษีสินค้าชนิดใดก็กำหนดในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 เพื่อให้สินค้าชนิดนั้นถูกจัดเก็บภาษี จึงทำให้เกิดความไม่มีประสิทธิภาพในกระบวนการจัดเก็บภาษี ส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อผู้ประกอบการและผู้บริโภค เนื่องจากผู้ประกอบการต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้น หรือบางกรณีผู้ประกอบการจะ ผลักภาระภาษีให้ผู้บริโภคเป็นผู้รับภาระภาษีแทน โดยการขึ้นราคาสินค้านั้นให้มีราคาสูงขึ้น

1.3 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดกระบวนการจัดเก็บภาษี ประเภทอาหารที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวาน

ในปัจจุบันรัฐมีนโยบายในการจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาล ซึ่งวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บนั้นก็เพื่อที่จะป้องกันและควบคุมปัญหาทางด้านสุขภาพของประชาชนเพื่อไม่ให้เกิดโรคอ้วนหรือโรคที่ไม่ติดต่ออย่างเรื้อรังต่าง ๆ อย่างเช่น โรคเบาหวาน หากเมื่อรัฐต้องการที่จะให้นโยบายนั้นมีประสิทธิภาพรัฐควรจัดเก็บภาษีอาหารที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวานเช่นเดียวกับเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาล เพราะอาหารที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวานนั้นทำมาจากแป้งน้ำตาล ที่มีไขมันสูง ที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดโรคอ้วน โรคไขมันอุดตัน เช่นเดียวกับเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวาน

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีในอาหารและเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวาน

2.1 หลักการจัดเก็บภาษีที่ดี

การจัดเก็บภาษีอากรแต่ละประเภทนอกจากจะมีผลกระทบต่อประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีแล้วยังมีผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมเป็นอันมาก ดังนั้น การจัดเก็บภาษีอากรไม่ควรมุ่งเน้นแต่เพียงเพื่อหารายได้ให้สมดุลกับรายจ่ายเท่านั้น ควรจะพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีอากรไว้ให้รอบคอบและเหมาะสม เพราะการที่ประเทศใดมีหลักเกณฑ์หรือวิธีการจัดเก็บภาษีอากรที่ดีย่อมสามารถอำนวยผลในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี อันเป็นเป้าหมายสำคัญของประเทศได้อย่างมาก คุณลักษณะของระบบภาษีอากรที่ดีเพื่อชี้ให้เห็นว่ารัฐบาลควรจัดเก็บภาษีต่าง ๆ อย่างไร ให้ระบบภาษีอากรมีความเหมาะสมเกิดประโยชน์แก่สังคมส่วนรวมมากที่สุด ซึ่งความเห็นของอดัมสมิท (Adam Smith) เป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย ถึงแม้ว่าจะผ่านมานานกว่า 200 กว่าปีก็ตาม โดยได้ให้ความเห็นว่าภาษีอากรที่ดีจะต้องมีลักษณะที่สำคัญอยู่ 4 ประการ ได้แก่ หลักความเป็นธรรม หลักความแน่นอน หลักความสะดวก และหลักความประหยัด จากประเด็นปัญหานั้นมีหลักที่เกี่ยวข้องอยู่ 2 หลัก² คือ

1. หลักความเป็นธรรม หมายความว่า ผู้ที่มีความสามารถในการหารายได้เท่ากันก็ควรเสียภาษีให้แก่รัฐโดยเท่าเทียมกัน ไม่ควรมีการให้อภิสิทธิ์โดยการยกเว้นภาษี หรือลดภาษีให้แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นกรณีพิเศษ ความเป็นธรรมในที่นี้ยังหมายถึง ความเท่าเทียมกันในการเสียสละเงินให้แก่รัฐตามส่วนแห่งความสามารถในการเสียภาษี แต่ไม่ได้หมายความว่า ทุก ๆ คนจะต้องเสียภาษีเป็นจำนวนเงินเท่า ๆ กันแต่อย่างใด เพราะแต่ละคนมีความสามารถไม่เท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นกำลังกาย กำลังสติปัญญา หรือกำลังทรัพย์ ดังนั้น ผู้ใดมีความสามารถในการเสียภาษีมาก ก็ควรเสียภาษีให้แก่รัฐมากกว่าผู้ที่มีความสามารถในการเสียภาษีน้อย

2. หลักความแน่นอน การจัดเก็บภาษีใดก็ตามต้องระบุให้ชัดเจนว่าใครเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษี (tax unit) ใช้อะไรเป็นฐานภาษี อัตราภาษีเท่าใด และต้องชำระภาษีอากรเมื่อใด ภายใต้หลักความแน่นอน จะทำให้การบริหารการจัดเก็บภาษีมีความโปร่งใส และผู้เสียภาษีสามารถวางแผนภาษีได้ด้วยตนเองจะต้องชำระภาษีเมื่อใด จำนวนที่ต้องชำระเป็นเท่าใด

2.2 หลักการตีความกฎหมาย

เป็นหลักที่ต้องการค้นหาความหมายหรืออธิบายความหมายของกฎหมายที่มีถ้อยคำที่คลุมเครือไม่ชัดเจนหรืออาจมีความหมายได้หลายทาง ซึ่งโดยทั่วไปแล้วการตีความกฎหมายจะนำมาใช้ก็ต่อเมื่อเกิดความสงสัยเกี่ยวกับความหมายของบทบัญญัติหรือถ้อยคำในบทบัญญัตินั้น ๆ เพื่อจะได้นำกฎหมายไปปรับใช้ได้อย่างถูกต้องและเกิดความเป็นธรรมที่สุด แต่หากกฎหมายนั้นมีความหมายที่ชัดเจนอยู่แล้วก็ไม่จำเป็นที่จะต้องตีความแต่อย่างใด การตีความตามกฎหมายนั้น จะต้องตีความตามตัวอักษรและเจตนารมณ์ของกฎหมายไปพร้อม ๆ กัน การตีความตามตัวอักษร เป็นการถอดความหมายของถ้อยคำหรือคำศัพท์ต่าง ๆ ในบทบัญญัติออกมาเพื่อให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น โดยอาศัยความหมายตามที่คนทั่วไปเข้าใจกัน เช่น บิดามารดา ก็หมายถึง พ่อแม่ แต่ในส่วนของคำศัพท์ที่เป็นศัพท์ทางกฎหมายหรือ

² ปรีดา นาคเนาวทิน, เศรษฐศาสตร์ การภาษีอากร 1, (กรุงเทพมหานคร: ห.จ.ก. แสงจันทร์การพิมพ์ กรุงเทพฯ, 2531).

ศัพท์ทางวิชาการอื่น ๆ ก็ต้องอาศัยความรู้เฉพาะทางนั้น และการตีความตามเจตนารมณ์ เจตนารมณ์ของกฎหมาย ก็คือ เหตุผลหรือความมุ่งหมายที่ต้องบัญญัติหรือสร้างกฎหมายนั้น ๆ ขึ้นมา เนื่องจากกฎหมายเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ดังนั้น กฎหมายในแต่ละฉบับแต่ละมาตราย่อมมีความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดของผู้ที่บัญญัติกฎหมายนั้นแฝงไว้เสมอ จะไม่มีกฎหมายฉบับหรือมาตราใดที่บัญญัติหรือถูกสร้างขึ้นลอย ๆ โดยไม่มีเหตุผลหรือความมุ่งหมายในการบัญญัติ³

2.3 หลักความเสมอภาค

หลักความเสมอภาคเป็นหลักการที่สำคัญประการหนึ่งในปัจจุบัน โดยถือว่าบุคคลย่อมมีความเสมอภาคที่จะได้รับการรับรองและคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน หลักความเสมอภาคจึงถือว่าเป็นหลักพื้นฐานของศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ซึ่งมนุษย์ย่อมได้รับการรับรองและคุ้มครองจากกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายภาพหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นในทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ เป็นต้น และขณะเดียวกันก็ถือได้ว่าหลักความเสมอภาคนี้เป็นหลักที่ควบคุมมิให้รัฐใช้อำนาจของตนตามอำเภอใจแก่กลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หากการกระทำของรัฐมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มใดโดยเฉพาะแล้ว รัฐบาลต้องสามารถให้คำอธิบายได้สมเหตุสมผลว่าเพราะเหตุใดจึงต้องดำเนินการเช่นนั้น ดังนั้น หลักความเสมอภาคจึงเป็นหลักสำคัญในการรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนและสามารถตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐได้⁴

2.4 หลักการคุ้มครองผู้บริโภค

หลักการคุ้มครองผู้บริโภคนั้น เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของผู้คนในสังคม โดยทั่วไปจะเกี่ยวข้องกับการใช้บริการ และการบริโภคสินค้า เช่น เมื่อมนุษย์มีความต้องการอาหาร เครื่องดื่ม รวมทั้งบริการอื่น ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ตนเอง การใช้บริการต่าง ๆ หรือการบริโภคสินค้าต่าง ๆ จะต้องมีคุณภาพ และได้มาตรฐานตามที่ผู้ผลิตได้โฆษณาแนะนำไว้ หากพบว่าประชาชนผู้บริโภคได้รับความเดือดร้อนหรือความเสียหายจากการใช้สินค้า และบริการ จะต้องได้รับความคุ้มครองแก้ไขเยียวยาและชดเชยความเสียหายให้แก่ประชาชนได้ทันที⁵

³ หุต แสงอุทัย, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป, แก้ไขปรับปรุงโดย สมยศ เชื้อไทย, พิมพ์ครั้งที่ 19 (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556), น. 118.

⁴ เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, “หลักความเสมอภาค,” สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2561, จาก <http://public-law.net/publaw/view.aspx?id=657>

⁵ ณัฐเดช สุทธิชาณวิทย์, สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2561, จาก <http://godnattadej2536.blogspot.com/2013/09/blog-post.html>

3. หลักเกณฑ์ทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีในอาหารและเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวานในต่างประเทศและในประเทศไทย

3.1 เมืองเบิร์คลีย์ มลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ถือเป็นเมืองแรกที่มีการจัดเก็บภาษีจากอาหารและเครื่องดื่มที่มีผลกระทบต่อสุขภาพโดยพิจารณาถึงสาเหตุทางสุขภาพจึงเป็นเหตุผลในการจัดเก็บ โดยจัดเก็บภาษีจากผู้จัดจำหน่ายสินค้าประเภทเครื่องดื่มผสมน้ำตาล อัตราภาษีที่ใช้ในการจัดเก็บจากเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาล จะจัดเก็บตามปริมาณ ซึ่งได้บัญญัติไว้ว่า ให้มีการจัดเก็บภาษีจากปริมาณเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาล โดยจัดเก็บที่ 1 เซนต์ (0.01 ดอลลาร์) ต่อหนึ่งออนซ์ (หนึ่งออนซ์มีค่าเท่ากับ 30 มิลลิลิตร) จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลที่ผู้จำหน่ายในเมืองเบิร์คลีย์ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งบทบัญญัตินี้ ปริมาณออนซ์ของผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลจะต้องพิจารณาตั้งต่อไปนี้⁶

1) สำหรับเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาล เท่ากับปริมาณออนซ์ของเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลที่จำหน่ายแก่ผู้ใดในเชิงธุรกิจในเมืองเบิร์คลีย์

2) สารเพิ่มความหวานที่ให้พลังงานเท่ากับปริมาณออนซ์สูงสุดของเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลที่สามารถผลิตได้จากสารเพิ่มความหวานที่ให้พลังงาน ตามบทบัญญัติข้อบังคับที่ประกาศใช้โดยมลรัฐ ปริมาณออนซ์สูงสุดที่จะเป็นมาตรฐานผลิตสารเพิ่มความหวานที่ให้พลังงานจะต้องแน่นอนตามคำสั่งของผู้ผลิต หรือในกรณีที่ผู้จัดจำหน่ายใช้สารเพิ่มความหวานที่ให้พลังงานเพื่อผลิตเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลให้เท่ากับสูตรพื้นฐานของผู้จัดจำหน่าย

3.2 มลรัฐนาฮัวโฮ สำหรับการจัดเก็บภาษีจากอาหารและเครื่องดื่มที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของเขต ปกครองตนเองมลรัฐนาฮัวโฮนั้น จะเป็นไปตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ (The Healthy Dine' Nation Act of 2014) ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าว เป็นพระราชบัญญัติที่ได้กำหนดให้มีการจัดเก็บภาษีจากอาหารและเครื่องดื่มที่มีโทษต่อสุขภาพโดยจัดเก็บในรูปแบบภาษีการขายจากการขายปลีกสินค้า สำหรับฐานภาษีที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีนี้นี้ ได้แก่ การจัดเก็บภาษีจากรายรับจากการจำหน่ายสินค้าที่เป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการต่ำหรืออาหารที่ไม่มีคุณค่าทางโภชนาการ ซึ่งสำหรับการพิจารณาว่าอาหารชนิดใดจัดเป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการต่ำหรืออาหารที่ไม่มีคุณค่าทางโภชนาการ จะต้องพิจารณาจากบทนิยามใน แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ (The Healthy Dine' Nation Act of 2014) ซึ่งได้ให้ความหมายของอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการต่ำหรืออาหารที่ไม่มีคุณค่าทางโภชนาการไว้ว่า หมายถึง เครื่องดื่มรสหวาน และ ขนมขบเคี้ยวที่ได้บรรจุหรือไม่ได้บรรจุผลิตภัณฑ์ซึ่งปราศจากคุณค่าทางโภชนาการ และมีส่วนผสมของเกลือ ไขมัน และน้ำตาลในปริมาณที่สูง⁷

3.3 สหรัฐเม็กซิโก นอกเหนือจากการจัดเก็บภาษีจากเครื่องดื่มรสหวานที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารทำให้หวานของเมืองเบิร์คลีย์ และการจัดเก็บภาษีจากอาหารและเครื่องดื่มที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของเขตปกครองตนเอง มลรัฐนาฮัวโฮ สหรัฐอเมริกาแล้ว ในปัจจุบันสหรัฐเม็กซิโกซึ่งเป็นประเทศที่มีอัตราของประชากรที่เจ็บป่วยและเสียชีวิตด้วยกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรังซึ่งเป็นปัญหาทางด้าน

⁶ Berkeley municipal code, Title 7, Chapter 7.72, Section 7.72.010 A.

⁷ The Healthy Dine' Nation Act of 2014, Section 1007

สุขภาพที่สำคัญของประเทศ ที่ได้นำมาตรรกการทางด้านการจัดเก็บภาษีสำหรับสินค้าที่มีความสัมพันธ์กับสุขภาพ (ที่นอกเหนือจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และยาสูบ) มาใช้ในการจัดการทางด้านปัญหาสุขภาพในการลดการบริโภคอาหารและเครื่องดื่มที่มีโทษต่อสุขภาพ ด้วยการจัดเก็บภาษีในรูปแบบภาษีการบริโภคจากอาหารและเครื่องดื่มที่มีผลกระทบต่อสุขภาพโดยมีวัตถุประสงค์ในการลดการบริโภคและเพิ่มรายได้ให้กับรัฐ⁸

3.4 เครื่องรัฐออสเตรเลียน การจัดเก็บภาษีจากการบริโภคของเครื่องรัฐออสเตรเลียนนั้นเป็นการจัดเก็บตามพระราชบัญญัติ ภาษีสินค้าและบริการ ค.ศ. 1999 (Goods and Service Tax ACT 1999) โดยเป็นการจัดเก็บภาษีจากการบริโภคสินค้าและบริการ (Goods and Services Tax : GST) โดยทั่วไปที่เกิดขึ้นภายในเครื่องรัฐออสเตรเลียน ซึ่งภาษีจากการบริโภคสินค้าและบริการนี้เป็นภาษี ที่มีลักษณะคล้ายกับภาษีมูลค่าเพิ่มที่เก็บภาษีจากมูลค่าที่เพิ่มขึ้นในแต่ละขั้นตอนการผลิต จำหน่าย หรือให้บริการ สำหรับอัตราภาษีของภาษีสินค้าและบริการของเครื่องรัฐออสเตรเลียนมีอัตราเดียว คือ ร้อยละ 10 ของราคาสินค้าที่ขายหรือบริการ โดยราคาสินค้าหรือบริการทั้งหมดจะต้องแสดงภาษีสินค้าและบริการรวมเข้าไปด้วย⁹

4. ปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายในการจัดเก็บภาษีในอาหารและเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวานและแนวทางแก้ไขปัญหา

4.1 ปัญหาทางกฎหมายในการไม่กำหนดค่านิยามของ “สารที่ทำให้หวาน” ในหมวดของเครื่องดื่ม

จากการศึกษาพบว่า กฎหมายที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มในประเทศไทย คือ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ที่ควบคุมการจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวาน กำหนดไว้ว่าเครื่องดื่มชนิดใดที่สามารถจัดเก็บภาษีได้ แต่ไม่ได้กำหนดค่านิยามของสารที่ทำให้หวานไว้ว่าหมายถึงสารชนิดใดและประเภทใด ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่บังคับใช้กฎหมายอาจตีความอย่างกว้างว่า สารแทนความหวานนั้นอาจหมายถึงสารชนิดใดก็ได้ เพื่อให้สินค้าที่มีส่วนผสมของสารที่ทำให้หวานนั้นสามารถจัดเก็บภาษีได้ ดังนั้น การที่กฎหมายไม่ได้กำหนดค่านิยามของคำดังกล่าวไว้ทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในเรื่องของการตีความของ

ค่านิยามของสารที่ทำให้หวาน อีกทั้งยังทำให้การจัดเก็บภาษีไม่มีประสิทธิภาพ การกระทำของรัฐจึงไม่สอดคล้องกับหลักการตีความและหลักการจัดเก็บภาษีที่ดี ที่ต้องมีการจัดเก็บภาษีด้วยความสะดวกรเป็นธรรม และเท่าเทียมกัน ส่งผลให้เกิดเป็นปัญหาในเรื่องของการตีความค่านิยามดังกล่าว

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การที่กฎหมายไม่ได้กำหนดค่านิยามของ สารที่ทำให้หวาน อาจทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของการตีความของคำดังกล่าว เพราะหากมีการระบุค่านิยามของคำดังกล่าว ปัญหาในการตีความของคำว่า สารที่ทำให้หวาน ว่าหมายถึงสารชนิดใด ก็จะไม่เกิดปัญหาขึ้น ทำให้การบังคับใช้

⁸ “Indirect tax in 2015 EY P.10”, Accessed October 5, 201, [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-indirect-tax-developments-in-2015/\\$FILE/ey-indirect-tax-developments-in-2015.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-indirect-tax-developments-in-2015/$FILE/ey-indirect-tax-developments-in-2015.pdf)

⁹ ทิพย์วิมล แสนอุบล, “การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากการให้บริการทางการศึกษา : ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายของประเทศไทยกับกฎหมายของเครื่องรัฐออสเตรเลียน,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557), น.99.

กฎหมายนั้นมีประสิทธิภาพ เนื่องจากสารที่ทำให้หวานนั้นมีหลายชนิดและหลายประเภท ทำให้ไม่สามารถทราบได้ว่าสารชนิดใดที่จะต้องถูกจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของสารที่ทำให้หวาน ส่งผลทำให้การจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มนั้นไม่มีประสิทธิภาพและทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของการจัดเก็บภาษี

4.2 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการในการจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวาน

จากการศึกษาพบว่า ประเทศไทยยังไม่มีข้อกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องของการจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มไว้เป็นการเฉพาะ และไม่มีข้อกำหนดประเภทของเครื่องดื่มที่ต้องเสียภาษีและไม่ต้องเสียภาษี ในพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มีแต่เพียงหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีทั่ว ๆ ไป ทำให้ไม่มีความชัดเจนในเรื่องของการจัดเก็บภาษีเครื่องดื่ม หากรัฐต้องการที่จะจัดเก็บภาษีสินค้าชนิดใดรัฐก็จะไปกำหนดในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 เพื่อให้สินค้าชนิดนั้นถูกจัดเก็บภาษี จึงทำให้เกิดความไม่ชัดเจนและเกิดความไม่มีประสิทธิภาพของการจัดเก็บภาษีสินค้าชนิดนั้น

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การที่กฎหมายไม่ได้กำหนดวิธีการจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มไว้เป็นการเฉพาะเพื่อควบคุมผู้ประกอบการนั้น ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของการจัดเก็บภาษีว่า สินค้าชนิดใดควรถูกจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาล และสินค้าชนิดใดไม่ควรถูกจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาล เพราะผู้ประกอบการไม่สามารถทราบได้ว่า สินค้าที่มีเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวานชนิดใดที่ต้องเสียภาษี เพราะตัวบทกฎหมายไม่มีข้อกำหนดประเภทของสินค้าที่ต้องเสียภาษีไว้ อีกทั้งยังไม่มีวิธีการจัดเก็บภาษีเป็นการเฉพาะจึงอาจทำให้เกิดปัญหาดังกล่าวขึ้นมา

4.3 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดกระบวนการจัดเก็บภาษีประเภทอาหารที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวาน

จากการศึกษาพบว่า ในปัจจุบันประเทศไทยไม่มีข้อกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีในอาหารที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวาน คงมีแต่เพียงบทบัญญัติในการจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลซึ่งมีเนื้อหาอยู่ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 โดยกำหนดให้เครื่องดื่มที่มีน้ำตาลต้องเสียภาษีสรรพสามิตตามบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิตนี้ การที่ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายในการกำหนดให้อาหารที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวานต้องเสียภาษีอย่างเช่นเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวาน ทำให้ประชาชนผู้บริโภคสินค้านั้นยังคงไม่ตระหนักถึงผลกระทบต่อสุขภาพว่าจะเกิดปัญหาสุขภาพที่ก่อให้เกิดโรคอ้วน หรือโรคไม่ติดต่อเรื้อรังต่าง ๆ ตามมา

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าอาหารที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวานที่ผู้บริโภคชื่นชอบนั้นนำมาซึ่งผลกระทบต่อสุขภาพอย่างมากมายดังที่กล่าว การที่รัฐบาลไม่มีกระบวนการจัดเก็บภาษีอาหารที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวาน ทำให้ผู้บริโภคก็ยังนิยมบริโภคอาหารที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวานนั้น ซึ่งหากมีกระบวนการจัดเก็บภาษีก็จะทำให้อาหารที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวานมีราคาสูงขึ้น อีกทั้งยังทำให้ผู้บริโภคมีความยับยั้งชั่งใจในการที่จะเลือกซื้ออาหารที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวาน ก็จะทำให้การเกิดโรคที่ไม่ติดต่อเรื้อรังต่าง ๆ ลดน้อยลง ทำให้ผู้บริโภคมีสุขภาพที่ดีขึ้น

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นนั้น การจัดเก็บภาษีในอาหารและเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวาน ปัจจุบันมีเพียงพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ที่กำกับดูแลในเรื่องของเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวาน แต่ในพระราชบัญญัติดังกล่าว ยังมีข้อบกพร่องในเรื่องการจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มที่มีสารที่ทำให้หวาน และหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวาน อีกทั้งพระราชบัญญัติดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมถึงการจัดเก็บภาษีในอาหารที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวาน ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของการจัดเก็บภาษีเพราะไม่มีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานในการจัดเก็บภาษีดังกล่าว ซึ่งหากมีการจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวานแล้ว ควรที่จะมีการกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานการจัดเก็บภาษีในอาหารที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวานเช่นเดียวกับเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวาน เพราะเป็นสินค้าที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพเช่นเดียวกัน จึงควรมีการจัดเก็บภาษีในอาหารดังกล่าว เพื่อให้ลดปัญหาในการก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพ เช่น โรคอ้วน โรคเบาหวาน และเป็นการสร้างรายได้ให้กับประเทศอีกด้วย ฉะนั้นผู้ศึกษาจึงเสนอให้มีการแก้ไขดังนี้

5.1 สมควรมีการแก้ไขค่านิยาม โดยมีการเพิ่มค่านิยามของ “สารที่ทำให้หวาน” ไว้ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตในประเภทของเครื่องดื่ม ซึ่งต่อจากค่านิยามของ “เครื่องดื่ม” โดยใช้ข้อความ “สารที่ทำให้หวาน” หมายถึง สารใด ๆ หรือการผสมของสารใด ๆ ซึ่งเป็นสารให้ความหวานเทียม รวมถึงสารให้ความหวานประเภท แอสปาร์แทม¹⁰ ซันทสกร¹¹ ซูคราโลส¹² ไชลิตอน¹³ โดยไม่จำกัดว่าสารนั้นจะมีลักษณะเช่นใด แต่ไม่รวมถึงสารที่ได้จากธรรมชาติโดยแท้หรือเป็นสารที่สกัดจากผัก ผลไม้ โดยไม่ผ่านกรรมวิธีการผลิต

นอกจากนี้ควรมีการบัญญัติค่านิยามของคำว่า “เครื่องดื่มรสหวาน” เพื่อให้เกิดความชัดเจนในเรื่องของการจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาล จึงควรที่จะมีการบัญญัติค่านิยามของคำดังกล่าว โดยใช้ข้อความว่า “เครื่องดื่มที่มีรสหวาน” หมายถึง เครื่องดื่มซึ่งได้มีไว้เพื่อจำหน่ายเป็นสินค้าเพื่อการบริโภคของมนุษย์ อันได้แก่ น้ำโซดา เครื่องดื่มรสผลไม้ เครื่องดื่มเกลือแร่ เครื่องดื่มชูกำลัง เครื่องดื่มชูกำลัง น้ำอัดลม กาแฟเย็น ชาเย็น น้ำผักผลไม้ที่มีส่วนผสมของน้ำตาลซึ่งเป็นน้ำตาลที่ไม่ได้มาจากตัวผักหรือผลไม้ สินค้าที่เป็นสิ่งให้ความหวานที่ใช้สำหรับเติมหรือผสมกับของเหลวเพื่อใช้ในการจำหน่ายเครื่องดื่ม

¹⁰ แอสปาร์แทม (Aspartam หรือ Aspartame) หมายถึง สารให้ความหวานแบบสังเคราะห์ที่มีโครงสร้างโมเลกุลต่างจากน้ำตาลและมีความหวานมากกว่าน้ำตาลถึง 200 เท่า สารนี้ให้พลังงานกับร่างกายได้น้อยมากเพราะจะใช้ในปริมาณเพียงเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับการใช้น้ำตาล สารนี้จึงถูกนำมาใช้กับอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม

¹¹ ซันทสกรหรือแซ็กคาริน (saccharin) ซึ่งเป็นสารสังเคราะห์ที่ให้ความหวานที่มีการค้นพบและใช้ในอาหารมาควบคู่กัน ซันทสกรให้ความหวานสูงกว่าน้ำตาลถึง 300-700 เท่า

¹² ซูคราโลส (sucralose) เป็นวัตถุเจือปนอาหาร (food additive, E955) ที่ใช้เพื่อเป็นสารให้ความหวาน (sweetener) แทนน้ำตาล (sugar substitute) ที่ไม่ให้พลังงาน

¹³ ไชลิตอล (Xylitol) คือน้ำตาลแอลกอฮอล์ธรรมชาติ พบได้ในผักผลไม้ หลายชนิด เช่นต้นเบิร์ช สโตเบอร์รี่ แครอท ชิงช้าโพท ฟาง รำข้าว ผลไม้เปลือกแข็งจำพวกถั่วต่าง ๆ ความหวานของสารไซลิตอลมีความคล้ายคลึงกับน้ำตาล แต่เมื่อละลายในปากจะให้ความรู้สึกเย็นด้วย

5.2 การกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวานที่ต้องเสียภาษี ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ไว้เป็นมาตรฐานในเรื่องของประเภทของเครื่องดื่มที่ไม่ต้องถูกจัดเก็บภาษีและเครื่องดื่มที่ถูกจัดเก็บภาษีไว้ในประกาศกรมสรรพสามิต ดังนี้

เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดประเภทของเครื่องดื่มที่ต้องเสียภาษี

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 และตอนที่ 2 สินค้าเครื่องดื่ม ตามบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตท้ายพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ขั้นต่ำ ดังต่อไปนี้

ประเภทของสินค้าเครื่องดื่มที่ไม่ถูกจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาล ดังนี้

1.1 นมวัวที่ยังไม่ผ่านกระบวนการผลิตหรือไม่ผ่านการปรุงแต่งรส

1.2 นมถั่วเหลืองและนมข้าว ซึ่งจะต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบหลักที่ได้จากนมถั่วเหลือง หรือนมข้าว แต่ไม่รวมถึงเครื่องดื่มที่มีการปรุงแต่งกลิ่นสีหรือรสดังกล่าว

1.3 เครื่องดื่มสำหรับทารกและคนพิการ ซึ่งจะต้องมีวัตถุประสงค์เป็นเครื่องดื่มที่ใช้เฉพาะกับทารกและคนพิการโดยเฉพาะ

1.4 น้ำดื่ม ได้แก่ น้ำดื่มที่ได้จากธรรมชาติ โดยไม่มีส่วนผสมของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และสารปรุงแต่งอื่น ๆ

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นโดยหลักแล้วสินค้าประเภทเครื่องดื่มจะถือเป็นอาหารที่จะต้องเสียภาษี เครื่องดื่มที่ไม่อยู่ในข่ายดังกล่าวข้างต้นนั้นจึงควรต้องเสียภาษีของเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาล เว้นแต่ เครื่องดื่มที่ใช้สำหรับในทางการแพทย์ (หมายถึงเป็นเครื่องดื่มที่มนุษย์สามารถบริโภคได้ที่ใช้ในการรักษาเกี่ยวกับโภชนาการที่เกี่ยวกับมนุษย์)

5.3 การกำหนดกระบวนการจัดเก็บภาษีในอาหารที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวานที่จะต้องถูกจัดเก็บภาษี ควรมีหลักเกณฑ์ไว้เป็นมาตรฐานในเรื่องของกระบวนการจัดเก็บภาษีในอาหารที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวานไว้ในประกาศของกรมสรรพสามิต ดังต่อไปนี้

เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ประเภทของอาหารที่ต้องเสียภาษีควรมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

ข้อ 1 “อาหารรสหวาน” หมายถึง การนำส่วนผสมที่มีส่วนประกอบของน้ำตาลไปผสมกับวัตถุดิบอันได้แก่ แป้ง นม เนย ผลไม้แห้ง ถั่ว เป็นต้น เพื่อนำไปผลิตเป็นอาหารหรือของว่าง ได้แก่ ลูกอม ขนมหวานแช่แข็ง ขนม พุดดิ้ง วุ้นเจลาตินที่ใช้ในการทำขนม หรืออาหารที่ใช้วิธีการอบหรือทอด

ข้อ 2 ประเภทของอาหารที่อยู่ในข่ายที่ต้องเสียภาษี เช่น ลูกอม ขนมหวานแช่แข็ง ขนม พุดดิ้ง ขนมหวานประเภทเจลลี่ อาหารประเภทไอศกรีม ช็อกโกแลต ที่มีส่วนผสมของน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวานเป็นส่วนประกอบ

ผู้ศึกษาเห็นควรให้มี การบัญญัติกฎหมายที่กำหนดเนื้อหา และหลักเกณฑ์ของกฎหมาย ที่เป็นการกำหนดเนื้อหาของคำนิยามของสารที่ทำให้หวานไว้ ให้ครอบคลุมถึงชนิดและประเภทของสารที่ทำให้หวานที่ต้องเสียภาษี เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในการเสียภาษี และกำหนดหลักเกณฑ์ที่แน่นอนในการเสียภาษีเครื่องดื่มเพื่อให้เกิดความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มนั้นและกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีในอาหารที่มีน้ำตาลหรือสารที่ทำให้หวาน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. “หลักความเสมอภาค.” <http://public-law.net/publaw/view.aspx?id=657>, 15 มกราคม 2561.

ณัฐเดช สุทธิชาญบัญชา. <http://godnattadej2536.blogspot.com/2013/09/blog-post.html>, 15 มกราคม 2561.

ทิพย์วิมล แสนอุบล, “การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากการให้บริการทางการศึกษา : ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายของประเทศไทยกับกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลีย.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557.

ปรีดา นาคเนาทิน. เศรษฐศาสตร์ การภาษีอากร 1. กรุงเทพมหานคร : ห.จ.ก. แสงจันทร์การพิมพ์กรุงเทพ, 2531.

หยุด แสงอุทัย. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. แก้ไขปรับปรุงโดย สมยศ เชื้อไทย. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556.

“Indirect tax in 2015EY P.” [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-indirect-tax-developments-in-2015/\\$FILE/ey-indirect-tax-developments-in-2015.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-indirect-tax-developments-in-2015/$FILE/ey-indirect-tax-developments-in-2015.pdf)

The Healthy Dine’ Nation Act of 2014.